

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Justitie en Veiligheid over de brief d.d. 11 januari 2018 inzake de uitvoering motie van het lid Van der Staaij over bevorderen van een betere toepassing van de waarborgfunctie van de mensenrechten (Kamerstuk 32 735, nr. 177).

De adjunct-griffier van de commissie,
De Vos

De voorzitter van de commissie,
Van Meenen

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie	4
II Antwoord / Reactie van de Minister van Justitie en Veiligheid	4

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Minister over de uitvoering van de motie-Van der Staaij over bevorderen van een betere toepassing van de waarborgfunctie van de mensenrechten. Zoals bekend, hebben deze leden met overtuiging voor de motie-Van der Staaij gestemd. Zij steunen het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) van harte, maar vrezen een uitholling van het begrip mensenrechten. Deze uitholling vindt plaats als alles tot mensenrecht wordt verklaard. Daadwerkelijke ernstige schendingen blijven daarmee onderbelicht. Het gevolg kan zijn dat het draagvlak voor mensenrechten-bescherming afneemt. Dat vinden deze leden een kwalijke zaak. Een ruime «margin of appreciation» kan een oplossing zijn voor bovengeschetst probleem. De motie-Van der Staaij roept op tot een ruime «margin of appreciation» en het bevorderen van een betere toepassing van de waarborgfunctie door het Comité van Ministers (CM). Dit is in lijn met de wensen van voornoemde leden. Daarom hebben zij voor de motie gestemd.

Deze leden hebben enkele vragen over de brief van de Minister.

De Minister schrijft dat het in beginsel aan de verdragsstaten zelf is om hun rechtssysteem in te richten, uiteraard met inachtneming van de eisen die voortvloeien uit het EVRM. De «margin of appreciation» moet daarbij niet onnodig worden ingeperkt. De leden van de VVD-fractie zijn het daarmee eens. Zij vragen de Minister welke successen hij kan noemen uit de afgelopen vijf jaar waaruit is gebleken dat de «margin of appreciation» niet onnodig is ingeperkt.

De aan het woord zijnde leden merken op dat Nederland zich heeft ingezet voor het bieden van een platform aan niet-gouvernementele organisaties die nauwgezet het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) volgen. Welke organisaties zijn dit? Wat voor acties hebben zij ondernomen? In hoeverre zijn deze organisaties voorstander van een ruime «margin of appreciation»? Is het niet zo dat die organisaties juist pleiten voor beperking van de «margin of appreciation», en voor het nog verder verbreden van het begrip mensenrechten? Kan de Minister daar voorbeelden van geven?

Wordt bij het benoemingsbeleid voor het EHRM rekening gehouden met de opvattingen van de kandidaten wat betreft de «margin of appreciation»? Zo ja, hoe?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid over de uitvoering van de motie-Van der Staaij over het bevorderen van een betere toepassing van de waarborgfunctie van de mensenrechten. Allereerst willen deze leden het belang van universele mensenrechten benadrukken. De eisen die voortvloeien uit het EVRM moeten daarom strikt in acht worden genomen.

De aan het woord zijnde leden spreken hun waardering uit voor de antwoorden van de Minister met betrekking tot het bevorderen van een betere toepassing van de waarborgfunctie van de mensenrechten. Deelt de Minister het standpunt van deze leden dat een ruimere «margin of appreciation» niet per se hoeft bij te dragen aan betere toepassing van de waarborgfunctie van de mensenrechten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid waarin hij ingaat op de motie-Van der Staaij die, kort gezegd, voorstellen vraagt voor het bevorderen van een betere toepassing van de waarborgfunctie van de mensenrechten door het CM. Deze leden hebben nog enkele vragen.

In de brief wordt een aantal overleggen genoemd die de democratische legitimiteit van het EHRM moeten borgen. Genoemd worden de periodieke gedachtewisseling tussen het CM en de president van het EHRM en de vergaderingen van het CM inzake het toezicht op de naleving van EHRM-uitspraken. De aan het woord zijnde leden zijn erg benieuwd naar de strekking en de inhoud van deze overleggen en vragen de Minister hierop nader in te gaan. Deze leden vragen of over deze overleggen voortaan met enige regelmaat kan worden gerapporteerd aan de Kamer over de Nederlandse inzet voor en de eventuele uitkomst van de genoemde overleggen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister over de uitvoering van de motie-Van der Staaij. Zij hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

Allereerst willen deze leden benadrukken dat zij de mening delen dat elk land in principe gaat over de inrichting van het eigen rechtssysteem met inachtneming van de mensenrechten. Het is echter ook een kwestie van goede internationale solidariteit om de rechtsbescherming van miljoenen Europeanen niet te laten ondermijnen. Verruiming van de «margin of appreciation» zal hier niet aan bijdragen. Om die reden stellen deze leden de vraag in hoeverre de Minister de «margin of appreciation» wil verruimen of hiervoor openstaat. Zij vragen dit, omdat de Minister aangeeft de «margin of appreciation» niet onnodig in te willen perken.

Deelt de Minister voorts de mening van de leden van de SP-fractie dat het EVRM en het toezicht erop door het EHRM één van de mooiste prestaties van Europese landen is om een gezamenlijke rechtsruimte tot stand te brengen en te bewaken? En dat naarmate er meer landen knagen aan het EVRM en de rechtsmacht van het Hof, dit geheel zal verzwakken? Kan de Minister zijn antwoord en overwegingen uitgebreid toelichten? Welke gevolgen zal een verzwakking volgens de Minister hebben voor de burgers in landen waaruit nu de meeste klagers bij het Hof komen, zoals

Rusland, Turkije, Oekraïne en Italië? Hoe gaat de Minister dit alles voorkomen? Klopt het tot slot dat vonnissen van het EHRM tot nu toe ook doorwerken in de moeilijkste lidstaten zoals de hiervoor genoemde? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op de motie-Van der Staaij over de waarborgfunctie van mensenrechten. Zij vinden het belangrijk dat de nationale ruimte om eigen keuzes te maken zo groot mogelijk blijft.

Deze leden constateren een uitdijende macht van het EHRM, waardoor de democratisch tot stand gekomen wetgeving te zeer aangetast wordt. Herkent de Minister deze zorg? Hoe kan het zwaartepunt van de bescherming van mensenrechten meer op nationaal vlak terug komen te liggen?

Door het aannemen van het Zestiende Protocol kunnen de hoogste nationale rechters vragen voorleggen aan het Europees Hof. Deze leden vragen of daarbij wel voldoende gewaakt wordt voor een verdergaande uniformering van de invulling van mensenrechten door de lidstaten. Is de Minister bereid er nationaal en internationaal op toe te zien dat de adviezen er niet toe leiden dat ook de ruimte voor de nationale hoogste rechters vergaand wordt ingeperkt, dit mede gezien het mogelijk feitelijk bindende karakter van de adviezen.

In de reactie van de Minister op deze motie wordt vooral benadrukt dat Nederland een rol vervult in het bevorderen van de waarborgfunctie van mensenrechten. De motie was er met name ook op gericht om te waarborgen dat de ruimte van de landen niet onnodig wordt ingeperkt. Met name dit aspect vinden de aan het woord zijnde leden onvoldoende aan het licht komen. Welke concrete activiteiten onderneemt Nederland om de ruimte van lidstaten te vergroten in plaats van te verkleinen?

De Minister benadrukt in zijn brief dat Nederland zich onder meer inzet op het toezicht op de uitvoering van de uitspraken van het EHRM. Deze leden vragen of er in dat kader ook aandacht voor is of die uitspraken de ruimte van de landen wel voldoende laat bestaan. Wordt het EHRM ook wel eens te kennen gegeven welke uitspraken naar de mening van het CM te vergaande invloed op de nationale ruimte hebben?

Met name wordt het voorbeeld gegeven van de omstandigheden in gevangenissen. Graag ontvangen de leden van de SGP-fractie meer inzicht in de andere thema's die aan de orde worden gesteld in de thematische bijeenkomsten en hoe daarbij – met waarborging van de mensenrechten – zoveel mogelijk nationale ruimte wordt gelaten om er invulling aan te geven.

Ten slotte nog een vraag over de dialoog tussen het CM en de President van het EHRM. Deze leden vragen in hoeverre duidelijk is of dergelijke gesprekken ook doorwerken in de beoordeling van nationale vragen over de interpretatie van mensenrechten door alle rechters van het EHRM.

II. Reactie van de Minister van Justitie en Veiligheid